

1020, 1086, 1124, 1234: P. *Audito, Odito, Audit, Audium* (*Cart.* S. C. II, 22,385, III, 334, 67, 432). Del NP àrab *Abuzayyid* (> *zeid* > *Zid*).

Anàlogament deduirem que l'altre era també àrab: *qal'a as-salāfīm* 'palau dels reis', *salāfīm* plural de l'àrab *sultān* 'rei, soldà, emperador', en el qual *qal'a* fou traduït pel cat. *palau*. Al·ludiria potser a un rei o califa sarraí (el de Lleida? el de Còrdova?) que el dominaria en el S. VIII o IX abans o poc després de la reconquesta de Bna. (cf. arabismes en NLL veïns: *Gallifa, Morata, Rifā, St. Boi d'Alcalā*). Pron. *selatēn* (i ultraoberta darrere la *femfàtica*), s'alterà progressivament en *salatē(n)*, *solatā*, *solitā*. Potser simplement per una etim. pop. (solitari?) o més aviat hi ajudaria la influència de la *ā* del nom del veí *Plegamans*, i la consciència del simple àrab *sultān*.

**PARÒNIMS** casuals: Font de *Prēsolitā* te. Les Paülis (XIX, 114), i Puig del *Salitā* a la Costa empordanesa a prop de St. Mori (XIV, 85, 110) de *Solitar*, col·le. de *Salit* mena de salze (*DECat.* VII, s. v.); a les Paülis deu estar per *Prat-Salitar*, J.C.I.

*Palau-Surroca*, poble agre. al municipi de Terrades, a la vora del rec de Palau, afluent de capçalera del Rissac.

**PRON. MOD.**: *pālāy surōka*, oït per Casacuberta allí (c. 1920).

**DOC.ANT.**: 978: *Palatio, Palazzo* (Alsius, *Nom.*, 184); 1362: *Pug de Palau de Terradis* (*ibid.*).

De Palautordera, en parlarem a l'article *Tordera*.

En articles independents s'ha tractat extensament dels compostos o derivats de **PALATIUM** següents: *Palafrugell, Palaldā, Palagret, Parlavā, Palol, i Palàcio*.

Cal notar que no vénen de **PALATIUM**: *Palafolls* ni *Palamós* (cf. s.v.). J. F. C.

## PALERA

Llogaret de la Garrotxa, amb antiga parròquia, avui agregat al mun. de Beuda, 4 k. al Nord de Besalú, en el camí de Beuda, sota la muntanya del Mont.

**PRON. LOCAL**: *pāléræa* Montagut i a Crespià, Casac. 1920; id. en els masos del poble mateix, 1929, que em quedaven poc a l'E. de l'esgl., baixant de Beuda a Besalú, 1929 (exc. 162); i en les enq. de 1958 a Besalú i pobles immediats.

El lloc i monument cabdal en aquest terme és l'església del *Sant Sepulcre* de Palera de gran ressonància arqueològica i eclesiàstica. (*V. GGC.* i Monsalv. IV, 388s; XVIII, 51, XIV 66ss.).<sup>1</sup>

**MENCIONS ANT.** 979 rectificat en (977 o 999), any 25 de Lotari, Miró, comte de Besalú i bisbe de Girona, en un llarg testament, tot disposant de llocs

des de Campdevànol i Beget fins al Llierca, mana que donin al mon. de St. Pere de Besalú «ecclesias qui sunt infra fines de *Palera* et de *Maximiliato* (Manliano?), in onore sitas Alme --- Marie et S. Petri, cum decimis --- alodes, mansiones terris ---» i segueix amb altres don. a La Cot i a Sales (Monsalv. I, 246.13; X, 219); 1017: butlla de Benet VII, a favor de Sta. Maria de Besalú i St. Vicenç de Besalú afr.: «ad *Paleriam*»; 1075: «Sancti Sepulcri», afr. d'un alou de *Palera* cedit pel comte Bernat a Sta. Ma. de Besalú (Mons. X, 220; XVIII, 51); 1085: acta de consagració del l'esgl. de Palera, priorat del mon. de La Grassa: «Sancti Sepulcri dom. Nri. J. Chr. in terr. Bisuld., in parochia Ste. Marie de *Paleria*» (Monsalv. X, 220 i XVIII, 51 i Alsius, *Nom.* 184); 1085: Sta. Maria de *Paleria* (id. id., Monsalv. X, 220); 1118: butlla del papa Gelasi, confirmant a La Grassa, el «Monasterium Sti. Sepulcri de *Paleira*» (*Hist. Lgd.* V, 871, i Monsalv. XVIII, 51).

1167: «B. de *Paleria*» (*Esp. Sagr.* XLVIII, 472; Alsius, I. c.); 1171: Sta. Maria de *Palera*» (*BABL* IV, 190); 1194: Lombardia dóna al mas de *Podiò*, situat a la parr. «Ste. Maria de *Paleria*» (Monsalv. XVI, 214, que hi dóna una bona foto de la imatge marmòria de Sta. Maria en aquell altar); 1359: *Palera* (*CoDoACA* XII, 95); 1362: S. M. de *Paleria* (*Llibre Verd*); 1379: *Paleria* (Alsius); 1691: *S. Sep. de Paleria*; 1795: *St. Domingo de Palera* (Monsalv. XVIII, 51).

**ETIM.** A penes es pot ni pensar en un origen llatí (deriv. de **PALUS** 'pal' o 'pala'), car amb aquests mots no s'hi han fet tals derivacions romàniques; ni en cap derivat post-antroponímic (només hi ha un *Palariacus* en Schulze, i un *Palarus* en Skok, 195, clarament suspectes de celtisme). Tant el «paisatge toponímic» d'allí (*Llierca, Besalú, Aguja, Oix, Beget, Bas, Bassegoda, Olot...*), com l'abundor i antigor de les mencions antigues, tot indueix a un origen pre-romà, amb menys pressumpció ibero-basca (a causa de la *p*), que pel costat europeu; en aquest, ni tan sols el cèltic queda exclòs per la *p*, perquè pot ser la forma gal·lo-britònica de la *k<sup>u</sup>*- originària. És, doncs, una possibilitat.

A) En efecte, junt amb aquell *Palariacus* epigràfic també d'aires cèltics, trobem un *Ambadius Palari* (potser en genitiu: *-rii* [-filius?]) en una inscr. del Centre hispànic (*CIL* II, 5709), en el qual també *Ambadius* sembla clarament cèltic. El nom epigràfic citat per Schulze, és més ambigu, car si bé és en una inscr. de l'alta Itàlia, o també en una d'hispànica, i té aspecte d'adjectiu ètnic (possibilitats, llavors, múltiples) hi ha locum *Paldriaci*, en un text merovingi de Rouen, ço que suposaria, segons fonètica francesa, una base \***PALERUS** (més que **-ARUS**) i això ja convindria menys al nom català (on **-ERIA** dóna **-ira**). (Veg. més dades en Holder II, i en Schmoll, *Spr.Idg.Hisp.* 92, 93 etc.). Es podria apuntalar amb un possible